

FRÁSÖGN

af ársfundi þings Öryggis- og samvinnustofnunar Evrópu í Mónakó 5.–9. júlí 2012

Af hálfu Íslandsdeildar ÖSE-þingsins sóttu fundinn Róbert Marshall formaður, Björn Valur Gíslason varaformaður og Pétur H. Blöndal, auk Örnú Gerðar Bang ritara. Fundinn sóttu um 270 þingmenn frá 54 ríkjum en yfirskrift fundarins var að þessu sinni „ÖSE – landsvæði breytinga“. Auk umbóta á starfsemi ÖSE var ástandið í ríkjum arabaheimsins, staða mála í Hvíta-Rússlandi, gangsa í hernaði og alheimsefnahagskreppan meðal meginviðfangsefna fundarins.

Á fundi stjórnarnefnd ÖSE-þingsins kynnti framkvæmdastjóri ÖSE-þingsins, Spencer Oliver, skýrslu um starfsemi þingsins auk þess sem Roberto Battelli gjaldkeri ÖSE-þingsins fór yfir fjárhagsáætlun ÖSE-þingsins fyrir næsta árs. Battelli sagði fjármál þingsins hafa fengið jákvæða endurskoðun og tekist hafi að halda úti virkri starfsemi þrátt fyrir að fjárframlög til þingsins hafi verið þau sömu eða „frosin“ síðustu fjögur árin. Samþykkt var samhljóða að fjárhagsáætlun ÖSE-þingsins fyrir árið 2012 - 2013 yrði óbreytt frá fyrra ári og ekki kæmi til neinnar hækkunar árgjalds. Þá flutti sérstakur fulltrúi ad hoc-nefndar um kosningaeftirlit skýrslu auk þess sem forseti albanska þingsins, Jozefina Topalli, sagði fundargestum frá undirbúningi haustfundar sem haldinn verður í Tirana 5. - 7. október nk. Enn fremur voru 26 viðbótarefni samþykkt til umræðu á ársfundinum, m.a. frá Róberti Marshall og Birni Val Gíslasyni um að bjóða Palestínu áheyrnaraðild að ÖSE-þinginu. Tólf efnum var vísað til umræðu og afgreiðslu ályktana í 1. málefnaefnd, fjórum til 2., sex til 3. nefndar og fjórum til afgreiðslu á þingfundi ársfundar.

Í upphafsávarpi sínu ræddi Petros Efthymiou, forseti ÖSE-þingsins m.a. um ástandið í Úkraínu, sem tekur við formennsku í ÖSE í janúar 2013. Lamberto Zannier, framkvæmdastjóri ÖSE, ávarpaði einnig setningarfund þingsins og lagði áherslu á framtíðarsýn stofnunarinnar sem samþykkt var á leiðtogafundi ÖSE í Astana í desember 2010. Hann sagði 40 ára afmæli Helsinkisáttmálans árið 2015 frábært tækifæri og hvata til frekari framfara fyrir stofnunina. Þá ræddi hann hlutverk ÖSE við kosningaeftirlit í Kósóvó og hvernig þingmenn geti tekið þátt í því að auka þekkingu aðildarríkjanna á stofnuninni. Næstur tók til máls formaður ráðherraráðs ÖSE, írski aðstoðarráðherrann Eamon Gilmore, og gaf hann nefndarmönnum skýrslu um málefni ÖSE og verkefni sem unnið er að hjá stofnuninni. Hann sagði það hafa verið markmið fyrsta hluta írsku formennskunnar að útfæra ákveðin forgangsatriði sem mun tryggja jafnvægi og samhengi milli verkefna stofnunarinnar. Þá lagði hann áherslu á mikilvægi náins samstarf við ÖSE-þingið með sameiginleg markmið að leiðarljósi.

Meðal annarra tignargesta sem ávörpuðu þingið má nefna Michel Roger, forsætisráðherra Mónakó, og Jean-François Robillon, þingforseta Mónakó. Robillon sagði að með því að halda ársfund ÖSE-þingsins í Mónakó hafi stofnunin enn og aftur sýnt að öll aðildarríkin hafa gilda rödd í ÖSE óháð stærð. Sérlegur fulltrúi ÖSE-þingsins um jafnrétti kynjanna, Dr. Hedy Fry, kynnti skýrslu sína um konur og minnihlutahópa. Í skýrslunni leggur Fry áherslu á stöðu kvenna í minnihlutahópum í aðildarríkjum ÖSE og veitir yfirsýn yfir misjafna stöðu kynjanna á ólíkum sviðum. Þá lofaði Fry sérstaklega landsdeildir Kyrgyzstan og Tyrklands fyrir að efla og auka þátttöku kvenna á ÖSE-þinginu.

Málefnanefndirnar þrjár tóku fyrir fram ákveðin mál til umfjöllunar með áherslu á yfirskrift ársfundarins „ÖSE – landsvæði breytinga“. Róbert Marshall tók þátt í störfum 1. nefndar um stjórn- og öryggismál. Nefndin samþykkti m.a. ályktanir um aukið öryggi á ÖSE-svæðinu, leiðir til að sporna við ofbeldissinnuðu ofstæki sem leiðir til hryðjuverka, stuðning við stefnu Sameinuðu þjóðanna gegn hryðjuverkum og aukið samstarf yfir landamæri í kjölfar átaka. Björn Valur Gíslason tók þátt í störfum 3. nefndar um lýðræðis- og mannréttindamál. Þar

var m.a. rætt og ályktað um nauðsyn gagnsæis sem tengingar milli réttarfarslegs sjálfstæðis dómara og skilyrða í fangelsum.

Pétur Blöndal tók þátt í störfum 2. nefndar um efnahags-, vísinda-, tækni-, og umhverfismál en þar var m.a. rætt og ályktað um skýrslu breska þingmannsins Tony Lloyd. Pétur lagði fram þrjár breytingartillögur við ályktunina og voru þær samþykktar. Pétur mælti fyrir breytingartillögunum sem miða að því að koma í veg fyrir hringferla peninga með raðeignarhaldi, lánveitingum og öðrum hætti, sem gerir fyrirtækjum kleift að blása út eignir sínar án innstæðu og leiðir til innstæðulausrar eignabólu fyrirtækja. Pétur sagði þetta vera alþjóðlegt vandamál og því væri mikilvægt að reglur væru samræmdar um allan heim. Ekki væri nóg að koma í veg fyrir veilu sem þessa í einstaka löndum. Formaður efnahagsnefndarinnar tók undir orð Péturs og hvatti þingmenn sérstaklega til að fylgja tillögum hans eftir heima fyrir. Í framhaldinu átti Pétur fund um eftirfylgni við málið með formanni þýsku sendinefndarinnar og ritara bandarísku sendinefndarinnar.

Ályktun Róberts Marshall og Björns Vals Gíslasonar um að bjóða Palestínu áheyrnaraðild að ÖSE-þinginu var rædd á þingfundi ársfundarins og var felld með sex atkvæða meiri hluta, 22 atkvæði með og 28 á móti. Róbert mælti fyrir ályktuninni á þingfundi en mikil andstaða var á meðal þingmanna Bandaríkjamanna og Ítala en hún naut m.a. stuðnings frá fulltrúum Norðurlandþjóðanna auk Frakklands og Bretlands. Tillagan fól í sér að Heimastjórn Palestínu hefði verið veittur réttur til að sitja fundi Öryggis og samvinnustofnunnar Evrópu án þess þó að hafa þar tillögu- eða atkvæðisrétt. Sex aðrar Miðjarðarhafsbjóðir hafa þennan rétt, þar á meðal Ísrael, en fulltrúar þeirra beittu sér einnig gegn samþykkt tillögunnar. Þá benti Róbert á að heimastjórn Palestínumanna hefði þegar verið veittur þátttökuréttur á fundum Evrópuráðsþingsins, Alþjóðþingmannasambandsins (IPU) og UNESCO.

Mikil umræða skapaðist um ályktun um mál Sergei Magnitsky, lögfræðings frá Rússlandi sem lést í fangelsi í Rússlandi eftir illa meðferð og pyntingar. Ályktunin var samþykkt og tók bandaríski öldungadeildarþingmaðurinn John McCain m.a. til máls henni til stuðnings. Þá hvatti forseti ÖSE-þingsins aðildarríkin til að leggja á vegabréfsrefsiaðgerðir og frystingu fjármuna hjá þeim aðilum sem bera ábyrgð á fangelsun, þyrmingu og dauða Sergei Magnitsky.

Í ályktun ársfundarins var m.a. samþykkt að ÖSE-þingið ynni að stjórnmalalegri yfirlýsingu þar sem lagt er til að ríkisstjórnir, þjóðþing og ÖSE skoði sérstaklega mannréttindamál, gagnsæi í hernaði og alþjóðlegu efnahagskreppuna. Þingið samþykkti 25 ályktanir sem fjölluðu m.a. um leiðir til að finna diplómatískar lausnir við spurningum varðandi kjarnorkuáætlun Írans og hvernig styðja megir við verðandi lýðræðisstofnanir í arabaheiminum.

Loks fór fram kjör í helstu embætti ÖSE-þingsins. Ítalski þingmaðurinn Riccardo Migliori var kjörinn forseti ÖSE-þingsins til eins árs og tók við embætti af Petros Efthymiou. Þá voru fimm varaforsetar ÖSE-þingsins kjörnir, þeir Robert Aderholt frá Bandaríkjunum, Jean-Charles Gardetto frá Mónakó, Alain Neri frá Frakklandi, George Tsereteli frá Georgíu og Uta Zapf frá Þýskalandi. Þá var Asa Lindestam frá Svíþjóð kjörin formaður stjórnmalanefndar, Serhiy Shevtsjúk frá Úkraínu formaður efnahagsnefndar og Matteo Mecacci frá Ítalíu endurkjörinn formaður lýðræðis- og mannréttindanefndar. Að venju var einnig efnt til sérlegs kvennafundar ÖSE-þingsins og sótti Íslandsdeild fundinn. Haustfundur ÖSE-þingsins verður haldinn 5. - 7. október í Tírana. Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.oscepa.org.